

3. seminář

Prameny práva

A) Pojmy

prameny poznání práva, prameny vzniku práva – materiální a formální, neprávni prameny práva, fas, nefas,;

B) Formální prameny vzniku práva

V době královské:

- mores maiorum
- consuetudo (usus longaevus, longa consuetudo, tacitus consensus populi, opinio necessitatis)
- leges regiae
- pontifikální interpretace

Republika:

- mores maiorum
- consuetudo
- foedus
- komiciální legislativa – zákonodárný proces, contiones, promulgatio legis, trinum nundium, rogator, recitare, renuntiatio, hlasování, Lex Publilia Philonis de plebiscitis, Lex Hortensia, Lex Caecilia Didia de modo legum promulgandarum
- senatusconsultum SC
- edicta magistratuum (ius honorarium) – praetor urbanus, praetor peregrinus, praetorské album,
- iurisprudentia – agere, cavere, respondere

Principát:

- komiciální legislativa
- senatusconsultum
- mores maiorum
- consuetudo
- edicta magistratuum (ius honorarium) - edictum perpetuum Hadriani,
- constitutiones principum – oratio principis
 - rescripta
 - mandata
 - decreta
- iurisprudentia - ius publicae respondendi ex auctoritate principis

Dominát:

- císařské konstituce – leges generales

C) Kodifikace práva (soukromé i oficiální)

- Ius civile Papirianum (de ritu sacrorum)

- LDT
- Codex Gregorianus
- Codex Hermogenianus
- Fragmenta Vaticana
- Codex Theodosianus
- Justiniánská kodifikace – Corpus iuris civilis:
 - Codex Iustinianus
 - Digesta seu Pandectae (littera Florentina littera Boloniensis)
 - Codex Iustinianus
 - Institutiones seu Elementa
 - Codex Iustinianus repetitiae prelectionis
 - Novellae

Citační zákony z r. 321 a 426

D) Právníci

Publius Mucius Scaevola augur, Quintus Mucius Scaevola Pontifex, Servius Sulpicius Rufus;

Gaius, Papinianus, Paulus, Ulpianus, Modestinus;

E) Sentence

- 1) Dig. 1,1,10, 2 Ulpianus *Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia.*
- 2) Dig. 1,1,1,6,1 Ulpianus *Hoc igitur ius nostrum constat aut ex scripto aut sine scripto, ut apud Graecos: „non nomon hoi men egrafoi, ohi de agrafoi.*
- 3) Gaius I.3: *Lex est quod populus iubet atque constituit*
- 4) Gaius I.3: *Plebiscitum est, quod plebs iubet atque constituit*
- 5) Gaius I. 4: *Senatusconsultum est quod senatus iubet atque constituit, idque legis vicem optinet, quamvis fuerit quaesitum.*
- 6) Gaius I. 6. *Edicta sunt praecepta eorum, qui ius edicendi habent. Ius autem edicendi habent magistratus populi Romani. Sed amplissimum ius est in edictis duorum praetorum, urbani et peregrini.*
- 7) Gaius I. 7. *Responsa prudentium sunt sententiae et opiniones eorum, quibus permissum est iura condere.*
- 8) Gaius I. 5. *Constitutio principis est, quod imperator decreto vel edicto vel epistula constituit. Nec umquam dubitatum est, quin id legis vicem optineat, cum ipse imperator per legem imperium accipiat.*